

Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry. c/o Tapani Saimovaara

Päijänteentie 12 A 1

17200 Vääksy phly@phly.fi, www.phly.fi

Hollolan kunta, elinvoimavaliokunta

Asia: Mieliptide Kierrätysalueen osayleiskaavan 098 Y22 luonnoksesta

Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys (PHLY) on BirdLife Suomen alueellinen jäsenyhdistys Päijät-Hämeessä. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää lintuharrastusta ja tutkimusta, luonnon- ja ympäristönsuojelua sekä kestävästä kehitystä.

PHLY on tutustunut nähtävillä olevaan Kierrätysalueen osayleiskaavaluonnokseen (nro 098 Y22, 4.2.2026). Yhdistys lausuu siitä seuraavaa:

Yleistä

Nostavaan suunnitellun kierrätysalueen osayleiskaava sijoittuu Koivusillanjoen ja Aikkalan väliselle metsäalueelle. Tavoitteena on sijoittaa yli 350 hehtaarin laajuiselle alueelle seudullisesti merkittävä kierrätysalue. Kaavaluonnokseen sisältyy myös laaja maa-ainesten ottoalue sekä työpaikka- ja elinkeinoalueet. Suunnitellut liikenneyhteydet tukeutuvat Lahden eteläiseen kehätiehen. Kaavakarttaan on merkitty ohjeelliset yhteyssuunnat myös länteen ja pohjoiseen sekä etelään Koivusillanjoen yli. Alueen sijainti on vuonna 2023 lainvoimaiseksi tulleen jätteenkäsittelyalueen vaihemaakuntakaavan mukainen.

Laaja metsäalue muodostaa käyttöhistoriastaan huolimatta luonnon ydinalueen, jolla on huomattava alueellinen merkitys metsälajiston säilymiselle. Metsäalue on myös osa ekologista verkostoa. Tärkeimmät ekologiset viher- ja siniyhteydet sijoittuvat Koivusillanjoen varteen ja Melkkaanojan ympäristöön.

Kierrätysalueen osayleiskaava-alue rajautuu itäpuolella toiseen parhaillaan luonnosvaiheessa olevaan osayleiskaavaan. Kumpikin kaavahanke, erikseen tai yhdessä, aiheuttaa toteutuessaan erittäin negatiivisesti, hyvin laaja-alaisesti ja peruuttamattomasti vaikuttavan muutoksen alueen luonnonoloihin.

Kierrätysalueen osayleiskaavaa varten on tehty luontoselvitys vuonna 2024. Luontoon kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu erillisessä arvioinnissa (Luontoselvitys Metsänen 2025, 2026). Pesimälinnustoa on selvitetty vakiintuneilla menetelmillä. Kaava-alueelta löydettiin neljän uhanalaisen ja usean silmälläpidettävän lintulajin reviirejä. Kymmenkunta kierrätysalueen lintulajeista on mainittu EU:n lintudirektiivin I liitteessä.

Uhanalaiseen lajistoon kuului kolme vaateliasta, vanhojen ja varttuneiden metsien lintulajia (pyy, hömötiainen, töyhtötiainen) sekä alueellisesti harvinainen metso. Linnustollisesti

tärkeimmät kohteet sijoittuvat kaava-alueen pohjois- ja luoteisrajan tuntumaan sekä alueen eteläosaan.

Huomiot

Suurin osa kaava-alueesta muuttuu suunnitellun rakentamisen toteutuessa metsämaasta rakennetuksi ympäristöksi. Vaikutukset alueen linnustoon ovat suuria, sillä huomattava osa nykyisistä elinympäristöistä häviää. Kaava-alueen keskiosaan luonnontilaisen Melkkaanojan varteen, sen eteläpuolelle painottuen, on osoitettu kaava-alueen läpi johtava usean sadan metrin levyinen metsäkaistale (M-1, MY), jossa on myös vesilain suojaamia noroja. PHLY pitää kaavaratkaisua tältä osin oikeansuuntaisena, mutta muistuttaa, että alueen toimivuus ekologisena yhteytenä edellyttää kohteen säilymistä metsäisenä. Nykyiset määräykset (mm. metsätalouden harjoittamiseen liittyvän rakentamisen salliminen) eivät turvaa yhteyden toimivuutta. Kaavamääräykset eivät myöskään huomioi riittävästi metsäalueen luonnontilan edustavuutta ja merkitystä Melkkaanojan ja sen lähialueen suojavyöhykkeenä (ks. vaatimukset).

Myös Koivusillanjoki on pyritty ottamaan kaavaluonnoksessa huomioon. Jokiuoma sijaitsee kaava-alueen itäreunassa. Uoman länsipuoli on rajattu suojaviheralueeksi (EV-1), jonka ”puustoisuuden säilymisestä on huolehdittava”. Puustoisuus on tulkinnanvarainen käsite. Ekologisesti tärkeän ja luontotyypeiltään merkittävän puronvarsilehdon säilyminen edellyttäisi tiukempia kaavamääräyksiä. Suojavyöhyke on rajattu pohjoispäästään huomattavan kapeaksi, vaikka sen viereen on osoitettu työpaikkojen alueet (TP-1, TPY), joista kaavamääräysten mukaan voi aiheutua ”melu-, tärinä- tai muita ympäristöhaittoja”. Suojavyöhykkeen leveys ei ole riittävä. Lähelle tuleva rakentaminen uhkaa myös jokivarren arvokasta kasvillisuutta ja omaleimaisia luontotyypppejä. Lisäksi haitallisten päästöjen (hulevedet, liettyminen, kemikaalit) ja vesitalouden muutosten (lähteisten alueiden kuivuminen) uhka kasvaa.

Kaava-aluetta on vuoden 2024 jälkeen laajennettu länteen päin ilman lainsäädännön edellyttämiä luontoselvityksiä. Näin ollen nähtävillä olevien kaava-aineistojen merkittävänä puutteena on se, että linnusto- ja muut luontoselvitykset eivät kata koko kaava-aluetta (mm. metson soidinaluetta ei ole tutkittu kokonaisuudessaan). Kaavan linnustovaikutuksiakaan ei näin ollen voida arvioida lainsäädännön edellyttämällä tarkkuudella. Lepakoista luontoselvitysalueelta on tehty ainoastaan esiselvitys, eikä lajiryhmän esiintymistä ole siten selvitetty riittävästi, ja luonnollisesti tiedot puuttuvat myös lisätyltä alueelta. Puutteita voi olla muunkin lajiston ja luontotyyppien osalta koko kaava-alueelta, esimerkiksi sammallajistoa ei ole kartoitettu systemaattisesti, vaikka alueella on runsaasti uhanalaisille sammalille sopivia lähdeympäristöjä.

Vesilain muuttuville ja/tai häviävillä kohteilla tulisi olla voimassa oleva poikkeuslupa, jotta kaavaluonnos ei ole vesilain vastainen.

Kaava-alueen T-1 merkintä ulottuu itä-koillisosastaan maakuntakaavan osoittaman EJK alueen ulkopuolelle ja luoteessa kierrätysaluetta tukeva ja osana suunnitelmaa oleva EO/EJ alue reilusti laajemmalle kuin mitä maakuntakaavan aluevaraus osoittaa.

Vaillinaisenkin luontoselvityksen perusteella kaava-alueen länsi-luoteisosassa on metson soidinalue (Kivikallio) joka on arvotettu luontoselvityksessä LUOPAS-oppaan luokituksen mukaan luokkaan 2 (erityisen tärkeät kohteet).

Vaatimukset

Kun kyseessä on näin voimakkaasti luonnonoloja muuttava ja luontokatoa laaja-alaisesti aiheuttava hanke kuin kierrätysalueen suunnitelma on, tulisi paljon nyt kaavaluonnoksessa esitettyä vakavammin maankäytön suunnittelulla varmistaa edes tyydyttävästi luontoarvojen säilyminen ja suunnittelun kierrätysalueen tukialueineen sijoittuminen sille maakuntakaavassa varatun alueen sisäpuolella.

Osayleiskaava-alueen pesimälinnustoselvitystä ja muiden keskeisten eliöryhmien selvityksiä tulee täydentää niin, että selvityskokonaisuus kattaa koko kaavoitettavan alueen ja mielellään myös itse kaava-alueen laajemman alueen, koska kaavalla voi olla vaikutuksia myös itse kaava-alueen ulkopuolelle. Selvityksen keskeisiä johtopäätöksiä on tarkasteltava kaavassa (esim. metson soidinpaikan säilyttäminen). Osayleiskaavan luontovaikutusten arviointia on täydennettävä uusien selvitysaineistojen pohjalta. PHLY:n kanta ja vaatimus on, että uusien selvitysten ja niiden arvioinnin jälkeen kaavaluonnos on asetettava uudelleen nähtäville. Muuten kaava on MRL:n/AKL:n lain vastainen riittävien selvitysten puuttumisen vuoksi.

Kaava-alueen kierrätys- ja tukialueiden tulisi myös sijoittua vaihemaakuntakaavassa sille varatun alueen sisäpuolelle. Muuten osayleiskaava on maakuntakaavan vastainen. PHLY vaatii, että kierrätys- ja tukialueet, tulee siis sijoittaa maakuntakaavassa osoitetun alueen sisäpuolelle.

Koska osayleiskaava on laajentunut ohitustielle asti, tulee siinä osoittaa ja huomioida maakuntakaavan ekologinen yhteystarve. Yhteystarpeen turvaamiseksi ja huomioimiseksi osayleiskaava-alueella voi olla tarpeen laajentaa myös ohitustien pohjoispuolelle ellei yhteyttä pystytä turvaamaan muuten. Maakunnallisten yhteyksien leveys tulee olla tutkimustiedon ja aiemman maakuntakaavan tausta-aineiston perusteella taajama-alueella maakuntatason metsäiselle ekologiselle yhteydelle taajamassa vähintään 300 metriä, ja taajama-alueiden ulkopuolella 500–1000 metriä.

Tässä vaiheessa osittain tunnistettu metson soidin tulee LUOPAS -oppaan arvotuksen ja MRL:n/AKL:n mukaan tunnistaa erityisen arvokkaaksi kohteeksi ja rajata pois maankäyttöä muuttavasta toiminnasta. Parhaiten tämäkin kohde säilyisi S, SL, luo- merkinnöin, joka tulee esittää seuraavaan kaavaluonnokseen (yhdessä mahdollisen laajennusalueen kanssa).

Koivusillanjoen varteen ja kaava-alueen keskellä olevalle MY-alueelle on osoitettu useita pieniä, luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä luo-alueita. Koko Koivusillanjoen varsi on merkitty suojaviheralueeksi (EV-2). Merkintöjen vaikutukset jäävät kaavaselostuksessa epämääräiseksi (puustoisuuden säilyminen ym.). Kaavamääräyksen mukaan luo-1-alueiden käyttöä suunniteltaessa niiden säilymisedellytykset on otettava huomioon. PHLY muistuttaa luo-merkinnän yleensä tarkoittavan luonnontilaisena säilytettävää kohdetta. Suurin osa kaava-alueen luo-alueista on vesilain tai

luonnonsuojelulain suojaamia kohteita, joiden luonnontilan muuttaminen on laissa kiellettyä.

Koko Koivusillanjoen varren suojaviheraluetta (EV-1) tulee laajentaa ja säilyttää se mahdollisimman luonnontilaisena. EV-1-aluetta tulee leventää etenkin kaava-alueen pohjoisosassa, jossa TPY-merkintä ulottuu jokivarteen asti ja kattaa mm. Koivusillanjokeen pohjoisesta laskevia noroja. Samoin Melkkaanojan varren metsään tulee rajata riittävän laaja metsäinen suojavyöhyke, joka turvaa pienvesien elinympäristöt (mm. tärkeää pienilmastolle) ja puronvarren muut luontotyytit sekä niiden lajiston. Kapeimmillaan noin 70 m leveä yhteys, ei vastaa lähimainkaan tavoiteltavaa 300-1000 m levyistä maakunnallista yhteyttä.

PHLY vaatii, että Koivusillanjoen varren laajennettu suojaviheralue sekä Melkkaanoja ja sitä ympäröivät metsät muutetaan luonnonsuojelualueeksi (SL) tai suojelualueeksi (S). Tällöin kaavaselostuksen tavoitteet (siniviheryhteyden säilyminen, puustoisuuden säilyminen, kierrätysalueen ympäristöhaittojen lieventäminen) tulevat varmemmin turvatuiksi. SL tai S-merkintä olisi myös osoitus aidosta luonnosta välittämisestä. Koivusillanjoki ja Melkkaanoja ympäristöineen täyttävät mm. luontotyyppiensä puolesta luonnonsuojelualueen perustamisedellytykset. Lisäarvona on monipuolinen linnusto, johon kuuluu useita uhanalaisia metsälintulajeja. Suojelualuumerkintä ei estä alueella mahdollisesti tarvittavien virkistyskäyttöä palvelevien reittien perustamista.

Muuta

PHLY tarjoaa mielellään apua kaavojen laatimista varten. Yhdistyksellä on runsaasti ajantasaista tietoa Hollolan kunnan linnustosta ja hyvän yhteysverkoston ansiosta muistakin luontoarvoista.

Asikkalassa 30. päivänä huhtikuuta 2026

Päijät-Hämeen lintutieteellisen yhdistys

Tapani Saimovaara

Puheenjohtaja